

2 SAMUEL

23-24

Davids laatste woorden, zijn helden en de volkstelling die tot een plaag over Israël leidt.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-samuel/23-24

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De slothoofdstukken van 2 Samuel	4 min	4
2	Davids laatste psalm en de inspiratie	2 min	6
3	Rechtvaardig bestuur en Gods verbond	2 min	7
4	De rangorde van Davids helden	3 min	9
5	De heldendaden van de eerste drie	4 min	10
6	Het water uit Bethlehem als offer	7 min	12
7	De heldendaden van Abisaï en Benaja	5 min	16
8	Verschillen tussen de heldenlijsten	2 min	19
9	De namen en het aantal van Davids helden	3 min	21
10	Waarom Davids volkstelling verkeerd was	2 min	23
11	Gods toorn over Israël	2 min	24
12	God of satan als aanstichter	3 min	25
13	Satans verzoeking onder Gods toelating	2 min	26
14	Joabs bezwaar en de uitvoering	3 min	27

15	De verschillen in de bevolkingsaantallen	5 min	29
16	Davids berouw en de drie straffen	2 min	32
17	Davids keuze en de pest over Israël	2 min	33
18	De engel bij Jeruzalem en Davids voorbede	2 min	34
19	Het altaar op het latere tempelterrein	4 min	36
	Om verder te lezen		38

1

De slothoofdstukken van 2 Samuel

We moeten nog een klein gedeelte van 2 Samuel afronden, en we gaan naar 2 Samuel 23. Vanaf hoofdstuk 21 lijkt de opbouw van het boek te zijn veranderd. Want vanaf hoofdstuk 1 van 1 Samuel tot en met 2 Samuel hoofdstuk 20 lijkt het een doorlopend verhaal te zijn van gebeurtenissen in chronologische volgorde. Gewoon een verhaal, zoals we dat ook in het grootste deel van het boek Richteren hadden. Maar net als in het boek Richteren is er aan het einde ook een afzonderlijk gedeelte. In Richteren waren dat vijf hoofdstukken. In 2 Samuel zijn het vier hoofdstukken. Het is een soort aanhangsel. Het verzamelt wat losse stukjes, allerlei bijzonderheden die eerder hadden plaatsgevonden, maar waarvoor het verhaal daarvoor niet onderbroken was om ze op te nemen.

Zo hebben we in de hoofdstukken 21, 22, 23 en 24 verschillende verhalen die betrekking hebben op het een of ander uit de tijd van Davids regering. In hoofdstuk 21 zagen we deze kwestie met de Gibeonieten: Saul had geprobeerd de Gibeonieten uit te roeien. Omdat Israël een verbond met Gibeon had en zoiets niet mocht doen, was er verscheidene jaren lang een hongersnood of een droogte over Israël gekomen. David moest daar iets aan doen en het met de Gibeonieten in orde maken. Ook staat er in dat hoofdstuk een opsomming van de verschillende Filistijnse reuzen die door David of door zijn mannen waren gedood. Dat wordt er ook zomaar bij gezet, omdat het de moeite waard is om te vermelden.

Vervolgens was hoofdstuk 22 één lange psalm, Davids psalm waarin hij de vele uitreddingen bezingt die God hem gedurende zijn leven uit de hand van vele vijanden had gegeven. Wanneer hij die psalm precies schreef, wordt ons niet verteld. Maar hij beslaat een heel hoofdstuk en is ongetwijfeld bedoeld als een samenvatting van Davids leven. Dat was vol verdrukkingen, vol vijanden en tegenstanders, maar uit dat alles werd hij telkens weer verlost. Hij stierf niet door de hand van een van zijn tegenstanders die hem probeerden te doden. In plaats daarvan stierf hij als een oude man in zijn bed.

In hoofdstuk 23 komen een paar andere zaken aan de orde. Een daarvan is wat de laatste woorden van David worden genoemd. Maar je moet niet denken dat daarmee de laatste woorden worden bedoeld die hij op zijn sterfbed sprak voordat hij de geest gaf. Waarschijnlijk gaat het hier om de laatste geschreven woorden van David, de laatste poëzie die hij schreef. Het is opnieuw een gebed of een psalm. Hij schreef veel psalmen. We kennen minstens 75 psalmen die David schreef. Dit zijn misschien de laatste geïnspireerde woorden van David, want in vers 2 vermeldt hij inderdaad dat de Geest van de Heere door hem sprak. En zijn psalmen waren geïnspireerd door de Geest van de Heere. Deze laatste woorden van David kunnen dus eenvoudig de laatste geïnspireerde geschriften betekenen die hij vóór zijn dood schreef. Hij sprak nog andere woorden tot Salomo enzovoort voordat hij daadwerkelijk de geest gaf.

Het laatste deel van het hoofdstuk, dat het langste deel is, is eigenlijk gewoon een opsomming van Davids helden en enkele van hun heldendaden. David had uitzonderlijk begaafde soldaten die onder hem dienden. Velen van hen verrichtten heldendaden die bijna even groot waren als sommige heldendaden van Simson. We krijgen enkele van hun verhalen kort te horen, en de namen van de machtigste mannen die bij hem in dienst waren. Daaraan zijn de verzen 8 tot en met 39 van dit hoofdstuk gewijd.

2

Davids laatste psalm en de inspiratie

We beginnen aan het begin van hoofdstuk 23:

En dit zijn de laatste woorden van David. David, de zoon van Isai, spreekt; de man die hoog is opgericht, spreekt, de gezalfde door de God van Jakob, en lieflijk in psalmen van Israël. De Geest van de HEERE heeft door mij gesproken, en Zijn woord is op mijn tong. De God van Israël heeft gezegd, de Rots van Israël heeft tot mij gesproken: Er komt een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vreze Gods. Hij is als het licht van de morgen, wanneer de zon opgaat, een morgen zonder wolken; als de glans na de regen, die groen laat opkomen uit de aarde. Hoewel mijn huis zo niet is bij God, heeft Hij mij toch een eeuwig verbond gesteld, in alles geordend en bewaard. Voorzeker, daarin is al mijn heil en al mijn vreugde, hoewel Hij het nog niet laat opkomen. Maar verdorven mannen zijn alle als doornstruiken, die weggeworpen worden; want met de hand kan men ze niet pakken. Maar ieder die ze wil aanraken, voorziet zich van ijzer of hout van een speer; ze worden ter plekke volledig met vuur verbrand.

2 SAMUEL 23:1-7

Deze laatste psalm van hem vermeldt daadwerkelijk dat hij door inspiratie sprak, door de Geest van God. Niet alle psalmen zouden ons noodzakelijkerwijs die indruk geven. Er zijn psalmen waarbij we ons zouden kunnen afvragen of ze geïnspireerd zijn, omdat

ze niet uitdrukkelijk zeggen dat ze geïnspireerd zijn. Maar het lijkt erop dat Jezus de geschriften van David als geïnspireerd erkende. Want toen Hij in Mattheüs hoofdstuk 22 met de Farizeeën en de Joden sprak, zei Hij:

Wat denkt u over de Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tegen Hem: Davids Zoon.

MATTHEÛS 22:42

En in Mattheüs 22:43 zei Jezus:

Hij zei tegen hen: Hoe kan David Hem dan, in de Geest, zijn Heere noemen, als hij zegt:

MATTHEÛS 22:43

Vervolgens citeert Hij Psalm 110:1. Hij zegt dat David dit in de Geest of door de Geest zei. Jezus erkende dus de inspiratie van in elk geval Psalm 110 en misschien, bij implicatie, van het psalmboek als geheel, van Davids geschriften als geheel. Alsof ze waren geschreven door een geïnspireerde man, een geïnspireerde profeet. En David zegt dat hier over zichzelf.

3

Rechtvaardig bestuur en Gods verbond

De boodschap die God volgens hem aan hem heeft doorgegeven — wanneer God hem dit heeft verteld, weten we niet — is dat iedereen die over mensen regeert rechtvaardig moet zijn en moet regeren in de vreze Gods. David zei:

Hoewel mijn huis zo niet is bij God, heeft Hij mij toch een eeuwig verbond gesteld, in alles geordend en bewaard. Voorzeker, daarin is al mijn heil en al mijn vreugde, hoewel Hij het nog niet laat opkomen.

2 SAMUEL 23:5

Hij zegt daarmee: ‘Niet alles wat ik heb gedaan, was rechtvaardig. Niet alles wat ik heb gedaan, getuigde van de vreze Gods.’

Daarbij moet hij natuurlijk zeker denken aan zijn zonde met Bathseba en het doden van Uria, de Hethiet. Dat was beslist niet rechtvaardig. Dat gebeurde niet in de vreze Gods. En veel van zijn nakomelingen, zijn zonen, waren onder hem ook belangrijke bestuurders, hoge ambtenaren in zijn regering. Sommigen van hen waren eveneens goddeloze mannen.

Dus hij zegt: ook al heeft God deze maatstaf voor heersers vastgesteld en heeft mijn familie niet in alle opzichten aan die maatstaf voldaan, ondanks onze tekortkomingen heeft God een eeuwig verbond met mij gesloten.

[Vertalersnoot: De spreker leest in zijn Engelse vertaling een algemene bestuursnorm: ‘Wie over mensen regeert, moet rechtvaardig zijn en regeren in de vreze Gods.’ De HSV heeft hier: ‘Er komt een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vreze Gods.’ Zijn uitleg volgt de Engelse formulering.] En hij ziet dat als een wonder van Gods genade tegenover hem, die het niet waard is zo'n uniek voorrecht te ontvangen.

Hij eindigt met te spreken over hoe de opstandigen voorbijgaan, in tegenstelling tot het huis van David. David was niet echt iemand die tegen God in opstand kwam. Hij behoorde niet tot de opstandigen. Hij was een onvolmaakte heilige. Maar er zijn mensen die opstandig zijn. En in tegenstelling tot David, wiens huis volgens Gods verbond voor eeuwig en altijd gevestigd zal worden, zullen de opstandigen worden uitgeworpen, weggegooid als waardeloze dorens. Maar ze zijn als dorens in die zin dat mensen ze niet met hun handen kunnen aanraken, zei hij. Daarom kunnen mensen de goddelozen niet uitroeien. Alleen God kan dat doen. Maar in Zijn soevereiniteit en Zijn voorzienigheid zal Hij dat doen. ‘Ze zullen op hun plaats volledig met vuur worden verbrand’, zegt hij.

4

De rangorde van Davids helden

Na die korte psalm krijgen we het verslag over de helden van David. David had een staand leger van 30.000 man, volgens 2 Samuel hoofdstuk 6, vers 1. Maar hij had speciale troepen, speciale eenheden, die meer hadden gepresteerd en als soldaten meer onderscheidingen hadden ontvangen dan anderen. Van hen krijgen we in de verzen 24 tot en met 39 dertig namen. Maar zelfs boven die dertig stonden enkele mannen die door hun prestaties de allerhoogste plaats innamen. Er waren er drie die vooraan stonden, en dat waren Josjeb-Bassjebeth — de eerste is het moeilijkst uit te spreken. Josjeb-Bassjebeth staat in vers 8, dan Eleazar in vers 9 en vervolgens Samma in vers 11.

Er staan nog twee andere Samma's in de lijst van helden. Er zijn drie Samma's, maar een van hen staat samen met Eleazar en Josjeb-Bassjebeth bovenaan. Anderen deden grote dingen, maar evenaarden deze drie toch nooit helemaal, wordt ons verteld. Twee andere grote mannen die worden genoemd, maar die deze drie allerhoogsten niet evenaarden, zijn Abisai, die we kennen als de broer van Joab, en Benaja.

In vers 18:

Abisai, de broer van Joab, de zoon van Zeruja — hij was het hoofd van deze drie — zwaaide zijn speer over driehonderd gesneuvelden; en hij had een naam onder deze drie. Was hij niet de meest geëerde van deze drie? Daarom was hij hun tot bevelhebber. Hij reikte echter niet tot aan het eerste drietal.

2 SAMUEL 23:18-19

Dat wil zeggen dat zijn prestaties niet helemaal op het niveau lagen van die eerste drie, die in de eerste twaalf verzen worden genoemd. Abisai en twee andere mannen vormden kennelijk een speciaal team, een speciale eenheid die samenwerkte. Hij was de aanvoerder van die drie. Maar hoewel hij groot was, was hij toch niet helemaal zo groot als sommige anderen die eerder werden genoemd.

Zo was ook Benaja in vers 20 de zoon van Jojada. Hij is de zoon van een dappere man uit Kabzeël. Er staat ook wat zijn prestaties waren. Daar zullen we later naar kijken. Maar er wordt wel over hem gezegd in vers 23:

Hij stond hoger in aanzien dan de dertig, die daarna worden genoemd, maar haalde het niet bij de eerste drie. Dus die eerste drie zijn de grootsten, en toch zijn zij bij ons niet het bekendst. We weten van Joab, we weten van Abisai, we weten van sommige van die andere mannen. We hebben zelfs al eerder van Benaja gehoord, maar we hadden eigenlijk nog niet eerder gehoord van Josjeb-Bassjebeth, Eleazar of Samma. En toch waren zij werkelijk het meest verbazingwekkend. Het verslag zou dus nauwelijks volledig kunnen zijn zonder sommige van deze mannen de eer te geven die hun toekomt. Zij deden dingen die, zoals ik zeg, in sommige gevallen konden wedijveren met de wapenfeiten die Simson zelf in de strijd verrichtte.

5

De heldendaden van de eerste drie

Vers 8 zegt:

Dit nu zijn de namen van de helden die David had: Isboseth, de Tachkemoniet, was de belangrijkste van de hoofdmannen. Hij doorboorde bij één gelegenheid met zijn speer achthonderd man.

2 SAMUEL 23:8

Nu had Simson duizend mannen gedood met het kaakbeen van een ezel. Maar deze man doodde er bijna net zoveel in één keer. En er wordt ons niet verteld dat hij bovenmenselijke kracht had zoals Simson, al moet hij behoorlijk indrukwekkend zijn geweest, een echte vechtmachine. Achthonderd mannen in één keer doden, het is moeilijk je voor te stellen hoe dat kon. Je zou denken dat vier of vijf of tien kerels die je tegelijk aanvallen genoeg zouden zijn om je tegen te houden. Maar hij moet ergens hebben gestaan waar heel veel mensen op hem afstormden. Misschien stond de menigte zo dicht opeen dat geen enkele vijand een pijl op hem durfde af te schieten,

omdat er te veel mensen vlak bij hem stonden die ze niet wilden raken. Het moest dus een gevecht van man tegen man worden. Misschien stond hij met zijn rug tegen een muur die hem bescherming bood of iets dergelijks. En misschien sloeg hij zo met zijn zwaard om zich heen dat iedereen die bij hem in de buurt kwam werd gedood en niet tot bij hem kon doordringen. Deze man wordt dus beschreven als een indrukwekkende soldaat die grote dingen heeft verricht. Welke maatstaf je ook hanteert, hij zou als een indrukwekkende soldaat worden beschouwd.

Vers 9:

Na hem kwam Eleazar, de zoon van Dodo, zoon van een man uit Ahoah. Hij behoorde tot de drie helden die bij David waren, toen zij de Filistijnen hoonden die daar voor de strijd verzameld waren en de mannen van Israël waren opgetrokken.

2 SAMUEL 23:9

Blijkbaar was er een gelegenheid die niet eerder is beschreven, waarbij David en drie helden, onder wie Eleazar, de enige mannen waren die nog standhielden tegenover de oprukkende Filistijnen. De legers van Israël waren uit angst teruggetrokken, en David en deze drie mannen stonden er alleen voor tegenover de vijand.

[Vertalersnoot: De spreker volgt hier zijn Engelse vertaling, waarin de Israëlieten zich hadden teruggetrokken. De HSV heeft in vers 9 ‘waren opgetrokken’.]

Hij stond op en versloeg velen van de Filistijnen, totdat zijn hand moe werd, ja, zijn hand aan het zwaard kleefde; de HEERE bracht een grote verlossing teweeg op die dag. En het volk keerde terug achter hem aan, maar alleen nog om te plunderen.

2 SAMUEL 23:10

Blijkbaar hield hij het uren achtereen stevig vast terwijl hij op de vijand insloeg. Je hand raakt in die houding bijna verlamd. Als je klaar bent, krijg je je vingers er maar moeilijk van los. Dat is blijkbaar wat hier volgens de tekst gebeurde.

Hij nam dus al het doden voor zijn rekening, en daarna hoefde het volk niets anders meer te doen dan de dode vijanden te plunderen.

Na hem kwam Samma, de zoon van Age, uit Harar. Toen de Filistijnen verzameld waren in een dorp — er was daar een stuk land vol met linzen — en het volk voor de Filistijnen vluchtte,

2 SAMUEL 23:11

Blijkbaar werd in dit geval een akker waarop linzen groeiden het slagveld.

stelde hij zich op midden op dat stuk land, ontrukte het aan de vijand en versloeg de Filistijnen. De HEERE bracht een grote verlossing teweeg.

2 SAMUEL 23:12

We weten niet hoeveel hij er doodde, maar het bezorgde hem een plaats bij de drie voornaamste helden, doordat hij alleen standhield toen de legers waren gevlucht. Blijkbaar doodde hij alle Filistijnen die op hem afkwamen.

6

Het water uit Bethlehem als offer

Er staat:

Drie van de dertig hoofdmannen gingen eens op weg en kwamen tijdens de oogst bij David, in de grot van Adullam; een groep Filistijnen had zijn kamp opgeslagen in het dal Refaïm.

2 SAMUEL 23:13

Dit korte verhaal in de verzen 13 tot en met 17 noemt niet welke drie dat waren. Het zijn drie van de dertig. De dertig zijn nog niet genoemd, maar ze worden opgesomd in de verzen 24 tot en met 39. Sommigen van hen speelden een rol in dit specifieke

verhaal, al weten we niet wie.

Toen David in de vesting was — er was toen een wachtpost van de Filistijnen in Bethlehem —

2 SAMUEL 23:14

Bedenk dat David soms in de grot van Adullam verbleef toen hij voor Saul op de vlucht was, voordat hij koning werd. Maar dit speelt zich niet in die tijd af. Dit is toen de Filistijnen eraan kwamen. David trok naar hetzelfde gebied waar hij zich ooit voor Saul had verborgen en was daar om de Filistijnen in een hinderlaag te lokken. Hij versloeg hen ook daadwerkelijk. Maar blijkbaar hield hij zich vóór de strijd met zijn soldaten daar in de grot schuil.

kreeg David dorst en zei: Wie geeft mij water te drinken uit de bron van Bethlehem, die bij de poort ligt?

2 SAMUEL 23:15

Dit was waarschijnlijk niet echt zijn manier om te zeggen: ‘Ik wil echt graag wat van dat water drinken.’ Misschien was het water uit die put daar goed, maar hij zal niet zeggen: ‘Ik wil dat iemand erheen gaat en zijn leven tussen de Filistijnen waagt om dat water voor me te halen’, als er ander water voor hem te drinken was dat veiliger te bereiken was.

Maar ongetwijfeld bedoelde hij: ‘Ik verlang naar de dagen toen ik als jongen in Bethlehem woonde en uit die put kon drinken. Zou het niet fijn zijn als die dagen terug konden komen? Kon ik nog maar eens van dat water uit die put drinken.’ Hij haalde min of meer herinneringen op en dacht hardop, maar wilde niet echt letterlijk dat iemand daarheen zou gaan om water voor hem te halen.

Een beetje zoals Citizen Kane, die over al zijn problemen nadenkt en alleen maar ‘Rosebud’ zegt, terwijl hij zich iets uit zijn jeugd herinnert. Een eenvoudiger jeugd, eenvoudiger tijden, betere tijden. Misschien dacht David er zo over: ‘Ik weet nog dat we, toen ik als kind in Bethlehem woonde, gewoon uit die put dronken, en het was er

vredig. Nu hebben de Filistijnen het belegerd. Nu woon ik in een grot en vecht ik voor mijn leven. Ach, waren die betere dagen er nog maar, toen ik gewoon kon drinken van het water uit de put van Bethlehem, die bij de poort ligt.'

Maar een paar van zijn mannen hoorden hem dat zeggen.

Toen baanden die drie helden zich een weg door het kamp van de Filistijnen en putten water uit de bron van Bethlehem, die bij de poort ligt, droegen het mee en kwamen bij David. Hij wilde het echter niet drinken, maar goot het uit voor de HEERE,

2 SAMUEL 23:16

En dat lukte hun.

Dit wordt heel beknopt verteld. Stel je eens voor hoe dat gegaan moet zijn. Deze mannen moesten vanuit de woestijn naar het stadje Bethlehem reizen, dat onder controle stond van een garnizoen Filistijnen. Ze moesten iets bij zich hebben om water in te doen, en water is zwaar om te vervoeren. Misschien hadden ze alleen maar een kleine waterzak om het water in te doen, of een fles. Maar ze moesten door de Filistijnen heen zien te komen, het water uit de put scheppen en vervolgens opnieuw door de Filistijnen heen zien te komen, zonder tegengehouden of gedood te worden. En dan moesten ze het water terug naar de grot dragen. Deze mannen waren bijzonder toegewijd aan David. En David was verbaasd dat ze het voor hem hadden meegebracht. Hij had niet echt verwacht dat iemand zou ingaan op de wens die hij had uitgesproken.

Er staat:

Toen baanden die drie helden zich een weg door het kamp van de Filistijnen en putten water uit de bron van Bethlehem, die bij de poort ligt, droegen het mee en kwamen bij David. Hij wilde het echter niet drinken, maar goot het uit voor de HEERE, en zei: Er is bij mij geen sprake van, HEERE, dat ik dit zal doen! Zou ik het bloed van de mannen drinken die er met gevaar voor hun leven opuit gegaan zijn? En hij wilde het niet drinken. Zo deden deze drie helden.

2 SAMUEL 23:16-17

De namen van die drie worden niet genoemd. Misschien worden we geacht te denken dat het de drie zijn die eerder genoemd werden. Maar er wordt wel gezegd dat zij drie van de dertig waren. En de dertig worden later opgesomd, en deze hoogstgeplaatste soldaten staan daar niet bij. Het zouden dus de eerste drie op de lijst in vers 24 kunnen zijn. Dat zouden Asahel zijn, de broer van Joab — hij was een van de dertig — en Elhanan, de zoon van Dodo uit Bethlehem, en vervolgens Samma uit Harod. Dat zouden de drie helden kunnen zijn over wie hij het heeft, maar we weten het eigenlijk niet.

De Samma in vers 25 zou immers ook de Samma uit vers 11 kunnen zijn, omdat ze allebei Herarieten zijn. Eén is een Herodiet, dus ik denk niet dat het dezelfde Samma is. Hoe dan ook, de namen van deze drie mannen zijn niet voor ons bewaard gebleven. Alleen het feit dat David onder zijn dertig mannen had die zoiets konden volbrengen en die hem zo trouw waren dat ze op die manier hun leven wilden wagen.

Ik wil erop wijzen dat David, toen hij het water uitgoot en zei:

Is dit niet het bloed van de mannen die hun leven hebben gewaagd?

het volgende bedoelde: ‘Dit water is het bloed van die mannen, en ik giet het uit als een offer aan de HEERE.’ En zijn woorden verschillen eigenlijk niet veel van Jezus Die zegt:

Deze beker is Mijn bloed.

Dat is niet letterlijk. Ik wijs daarop omdat het hier duidelijk niet letterlijk is. Maar sommige mensen denken dat het letterlijk moet worden opgevat wanneer Jezus zei:

En terwijl zij aten, nam Jezus het brood en toen Hij het gezegend had, brak Hij het en gaf het aan de discipelen en Hij zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam. Hij nam ook de drinkbeker en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die, en zei: Drink allen daaruit, want dit is Mijn bloed, het bloed van het nieuwe verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden.

MATTHEÛS 26:26-28

Het is duidelijk dat sommige mensen, met name rooms-katholieken, geloven dat Hij letterlijk spreekt. Dat de beker werkelijk Zijn bloed wordt en het brood werkelijk Zijn lichaam wordt, omdat Hij dat heeft gezegd. Maar Zijn woorden zijn evenmin letterlijk als Davids woorden hier. Het is eigenlijk precies dezelfde uitdrukking. Niemand zou David hier letterlijk nemen. Waarom zouden ze er dan op staan om het in de bovenzaal wel letterlijk te nemen?

7

De heldendaden van Abisäi en Benaja

Nu vers 18. Abisäi behoorde, samen met Benaja, tot een lagere rang dan de hoogste drie, maar stond nog steeds boven de meesten:

Abisäi, de broer van Joab, de zoon van Zeruja — hij was het hoofd van deze drie — zwaaide zijn speer over driehonderd gesneuvelden; en hij had een naam onder deze drie.

2 SAMUEL 23:18

Niet zo'n grote prestatie als die van de man die er achthonderd in één keer doodde, Josjeb-Bassjebeth. Maar toch, driehonderd — dat is niet niks. Dat is behoorlijk goed.

Was hij niet de meest geëerde van deze drie? Daarom was hij hun tot bevelhebber. Hij reikte echter niet tot aan het eerste drietal.

2 SAMUEL 23:19

Abisaï was bevelhebber over drie andere helden, die waarschijnlijk officieren waren met een groep onder zich. Hij voerde dus waarschijnlijk het bevel over drie bataljons en hun generaals of hun bevelhebbers. Zo moeten we dat waarschijnlijk begrijpen. Maar persoonlijk had hij nog steeds niet zoveel gepresteerd als de eerste drie die genoemd werden.

Dan Benaja, vers 20:

Verder Benaja, de zoon van Jojada, de zoon van een dappere man, groot van daden, uit Kabzeël. Hij was het die de twee zonen van Ariël uit Moab versloeg. Ook was hij het die eens in het midden van een kuil afdaalde en daar een leeuw dood sloeg, in de sneeuwtijd.

2 SAMUEL 23:20

[Vertalersnoot: Waar de HSV 'de twee zonen van Ariël' heeft, leest de spreker in zijn Engelse vertaling 'twee leeuwachtige helden'. Daarover gaat de volgende uitleg.]

Ik weet niet wat er met 'leeuwachtig' bedoeld wordt wanneer dat over een man wordt gezegd. Betekent het koninklijk? Gaat het over hun houding? In Spreuken gaat het over vier dingen die statig lopen. Een daarvan is een leeuw. Leeuwen laten zich beslist niet intimideren. Leeuwen hebben geen natuurlijke vijanden. Leeuwen zijn statig en koninklijk in hun optreden.

Of betekent het dat hun haar zo wild was, met lang haar en lange baarden, dat ze op een leeuw met manen leken? Ik weet het niet. Ik denk dat de meeste mensen waarschijnlijk van dat laatste zouden uitgaan, en ik weet niet zeker welke van de twee

het is. Maar dit waren blijkbaar twee uitzonderlijke helden van de Moabieten. En in een of andere oorlog tegen de Moabieten doodde deze man er twee.

Terwijl anderen van Davids mannen honderden doodden, moeten deze twee zwaarder hebben geteld dan heel wat andere gewone mannen, want het wordt als een grote prestatie vermeld. Er zullen beslist heel wat helden van David zijn geweest die eerder twee mannen hadden gedood, zelfs twee krijgers. Maar deze twee mannen moeten uitzonderlijk zijn geweest, net als de derde die wordt genoemd.

Hij versloeg ook een Egyptische man, een man van aanzien. In de hand van de Egyptenaar was een speer, maar Benaja ging op hem af met een staf, rukte de speer uit de hand van de Egyptenaar en doodde hem met diens eigen speer.

2 SAMUEL 23:21

In 1 Kronieken 11:23 wordt ons verteld dat deze man ongeveer twee meter dertig lang was. Een heel grote man, langer dan koning Saul, niet helemaal zo lang als Goliath, maar toch een indrukwekkende man. Als je een man van twee meter dertig ziet die goed gespierd is, dan is hij intimiderend. Hij is een geduchte tegenstander. Er wordt ons verteld:

De Egyptenaar had een speer in zijn hand. Dus ging hij met een stok op hem af, rukte de speer uit de hand van de Egyptenaar en doodde hem met zijn eigen speer.

We moeten aannemen dat dit tijdens een veldslag gebeurde, waarbij een Egyptenaar waarschijnlijk als huurling meevocht, aangezien we niet weten van oorlogen die David tegen de Egyptenaren voerde. Maar de Egyptenaar kan heel goed een huurling zijn geweest, of iemand van Egyptische afkomst die deel was gaan uitmaken van de Filistijnse samenleving en dienst had genomen in hun leger. Misschien was hij een van hun grote helden, zoals Goliath dat was geweest. Maar Benaja doodde die man daadwerkelijk en viel hem aan met niet meer dan een herdersstaf of een soort knots, een stompe stok. De man had een enorme speer en was zelf enorm groot, en hij wist er

ongetwijfeld mee om te gaan. Maar toch was Benaja zo bedreven dat hij met zijn knots de speer uit zijn hand kon slaan, de speer kon grijpen en de man met zijn eigen wapen kon doden.

Deze dingen deed Benaja, de zoon van Jojada; daarom had hij een naam onder de drie helden. Hij was de meest geëerde onder de dertig, maar hij reikte niet tot dat eerste drietal. David stelde hem aan over zijn lijfwacht.

2 SAMUEL 23:22-23

Er staat dat hij naam maakte onder de drie, en dat wordt ons ook over Abisaï verteld. Hij maakte naam onder deze drie, in vers 18. Misschien moeten we begrijpen dat Abisaï en Benaja en een derde man die drie waren. Misschien is de naam van die derde man op de een of andere manier uit het verslag weggevallen, of werd die nooit genoemd. Maar de manier waarop deze mannen worden geteld en gerangschikt, is soms wat verwarrend.

Dan hebben we in vers 23:

Hij stond hoger in aanzien dan de dertig, maar haalde het niet bij de eerste drie. En David stelde hem aan als hoofd van zijn lijfwacht.

8

Verschillen tussen de heldenlijsten

Daarna krijgen we alleen een lijst met de namen van de dertig. Dit zijn de dertig helden.

De lijst staat ook in 1 Kronieken hoofdstuk 11, maar hij verschilt op sommige punten, en wel aanzienlijk. Om te beginnen zijn vier van deze namen in 1 Kronieken weggelaten. Hier staan dertig namen, maar vier daarvan ontbreken in 1 Kronieken hoofdstuk 11. Behalve dat er vier namen zijn weggelaten, zijn er zes namen waarvan de vorm aanzienlijk verschilt. Ze zijn nog steeds herkenbaar als dezelfde personen, maar hun namen worden in verschillende vormen weergegeven, anders dan hier.

Het opvallendste is dat de lijst in 1 Kronieken negentien extra namen heeft. Hij bevat dus niet slechts dertig namen. Hij laat er vier weg, waarmee het aantal op zesentwintig komt, en voegt er vervolgens nog negentien aan toe. Er staan dus zo'n vijfenveertig namen in 1 Kronieken.

Waarom deze verschillen bestaan, weten we niet. Sommigen hebben gezegd dat de lijst op een bepaald moment misschien langer was, en dat de mannen om wie het gaat vervolgens in de strijd sneuvelden en hun plaats in de rangschikking verloren, of iets dergelijks. We weten het niet. Of misschien is gewoon geen van de lijsten echt volledig. Deze lijst noemt specifiek dertig en geeft dertig namen. Er moet dus een groep van dertig zijn geweest. Of misschien ook niet. Veel geleerden geloven dat dertig vaak gewoon een getal was waarmee een compagnie werd aangeduid, en dat dertig misschien het minimumaantal was waaruit een compagnie bestond. Ze noemden dat dan een groep van dertig, ook als het aantal soms niet precies dertig was, maar misschien wat hoger.

De oplossing voor dit specifieke verschil is niet bekend, maar het is geen ernstig probleem. Er kunnen namelijk allerlei redenen zijn waarom een lijst op een later tijdstip meer namen bevat. De lijst in Kronieken werd veel later geschreven. Het is mogelijk dat deze lijst in Samuel vroeg in Davids regering werd geschreven. De schrijver van Kronieken geeft een groter aantal en weerspiegelt daarmee ontwikkelingen later in Davids regering en aanvullingen op de lijst. Het is mogelijk dat David vroeg in zijn regering dertig helden had en later vijfenveertig. Zonder te speculeren kunnen we eigenlijk niet precies weten waarom die verschillen bestaan.

9

De namen en het aantal van Davids helden

Nu worden de namen gegeven.

Asahel, de broer van Joab, behoorde tot de dertig; Elhanan, de zoon van Dodo, uit Bethlehem; Samma uit Harod; Elika uit Harod; Helez uit Pelet; Ira, de zoon van Ikkes, uit Tekoa; Abiëzer uit Anathoth; Mebunnai uit Husa;

2 SAMUEL 23:24-27

Het is vast een grote misdaad om deze namen verkeerd uit te spreken.

Zalmon uit Ahoah; Maharai uit Netofa; Heleb, de zoon van Baëna, uit Netofa; Ithai, de zoon van Ribai, uit Gibeon van de Benjaminiten; Benaja uit Pirhathon; Hiddai uit de dalen van Gaäs; Abi-Albon uit Beth-Araba; Azmaveth uit Barhum; Eljachba uit Saälbon; van de zonen van Jasen: Jonathan;

2 SAMUEL 23:28-32

Over hem worden verder geen gegevens genoemd waaraan we hem kunnen herkennen, alleen zijn naam.

[Vertalersnoot: In de Engelse lezing van de spreker staat Jonathan als een afzonderlijke naam. De HSV verbindt hem met 'de zonen van Jasen'.]

Samma uit Harar; Ahiam, de zoon van Sarar, uit Harar; Elifelet, de zoon van Ahasbai, de zoon van een man uit Maächa; Eliam, de zoon van Achitofel, uit Gilo;

2 SAMUEL 23:33-34

Dit wordt af en toe een beetje lastig.

Achitofel kennen we. Hij was Davids raadsman. Eliam was zijn zoon.

Hezrai uit Karmel; Paërai uit Arba; Jigeal, de zoon van Nathan, uit Zoba; Bani uit Gad; Zelek, de Ammoniet; Naharai uit Beëroth, de wapendrager van Joab, de zoon van Zeruja; Ira uit Jether; Gareb uit Jether; Uria, de Hethiet; bij elkaar zevenendertig.

2 SAMUEL 23:35-39

Waarom hier zevenendertig staat, daarvoor moeten we nagaan wie er allemaal worden meegeteld. We hebben de dertig namen die worden genoemd, en we hebben de twee mannen, Abisaï en Benaja, die eerder werden genoemd, en de andere drie. Dat maakt vijfendertig. Dus ik weet niet zeker hoe men bij de telling op zevenendertig uitkomt.

‘Heeft iemand deze weleens anders geteld dan ik?’

‘Ik heb ze geteld.’

‘Maar je komt niet op zevenendertig?’

‘Nee, je komt op drieëndertig.’

‘Dus ik vermoedde dat misschien die drie plus Abisaï de extra mannen waren, maar het is moeilijk te zeggen.’

‘Ik kom niet op zoveel. Ik heb ze naast elkaar staan. Ik kom maar op één weglating in 1 Kronieken.’

‘Ik heb het niet naam voor naam doorgenomen, maar ik heb gelezen dat er vier weglatingen waren.’

‘Ik heb ze kolom voor kolom naast elkaar staan.’

‘Dus misschien is er maar één weglating, geen vier.’

De lijsten zijn niet identiek, en de telling aan het einde is niet gemakkelijk te verklaren. Dus we laten het hierbij. Het was destijds duidelijk te begrijpen, en degene die het opschreef, zal geweten hebben hoe hij goed moest rekenen. Als de berekening voor ons niet lijkt te kloppen, kan er iets weggefallen zijn. Er kunnen bij het overschrijven of iets dergelijks namen uit de lijst weggefallen zijn.

10

Waarom Davids volkstelling verkeerd was

Interessanter en belangrijker voor ons, denk ik, is de bespreking van Davids volkstelling. Die staat in het laatste hoofdstuk van 2 Samuel, hoofdstuk 24, en ook in 1 Kronieken 21. De verschillen tussen Samuel en Kronieken zijn hierin talrijk, en er zijn veel dingen aan het verhaal zelf die verwarrend zijn.

Om te beginnen was het verkeerd van David om het plan op te vatten en uit te voeren om het volk te tellen. David wist dat het verkeerd was, en zijn legeraanvoerder Joab wist dat het verkeerd was, maar David deed het toch. Het raadselachtige is waarom het verkeerd was. Het is niet duidelijk waarom het een zonde zou zijn om een volkstelling te houden. Toch was het een ernstige overtreding, zo ernstig dat God er een plaag voor over het land bracht. Het is gewoon niet echt duidelijk waarom David verkeerd handelde.

Bijna alle uitleggers nemen aan dat Davids beweegreden verkeerd moet zijn geweest. Misschien wilde hij zichzelf vanuit zijn trots kunnen gelukwensen met zo'n groot aantal mensen onder zijn heerschappij. Uit het aantal gewapende mannen, of in elk geval mannen die de wapens konden dragen, dat uit de volkstelling naar voren komt, zou je kunnen afleiden dat de totale bevolking van Israël in die tijd misschien wel vijf miljoen bedroeg. Dat is aanzienlijk meer dan er met Mozes uit Egypte waren getrokken.

Maar waarom het verkeerd zou zijn dat David hun aantal vaststelde, is niet helemaal duidelijk, al wordt wel gezegd dat het verkeerd was. Het mishaagde God, dus er moet iets aan zijn dat ons niet wordt verteld. Dit verhaal wordt zonder veel context ter sprake gebracht. We weten niet wat er ervoor of erna gebeurde.

11

Gods toorn over Israël

Aan het begin van het verhaal staat dat:

De toorn van de HEERE ontbrandde opnieuw tegen Israël. Hij zette David tegen hen op door te zeggen: Ga Israël en Juda tellen.

2 SAMUEL 24:1

Hij zette David tegen Israël op. Vaak zeggen mensen: ‘Het lijkt niet erg eerlijk van God om een plaag over Israël te brengen zoals Hij deed en zeventigduizend mannen te doden’, zoals we in vers 15 lezen dat er gebeurde, ‘alleen maar omdat David iets verkeerd deed.’

Maar in feite begint het verhaal met de mededeling dat God boos was op Israël, en dat Hij David ertoe aanzette om te doen wat hij deed, zodat Hij een aanleiding zou hebben om Israël te straffen. Waarom was Hij boos op Israël? Daar kunnen allerlei redenen voor zijn geweest. Ze waren een halsstarrig volk. Zelfs tijdens de regering van David volgden ze opstandelingen als Absalom en Seba. Ze waren niet echt een volk dat God erg trouw was. In zijn tijd waren ze Hem trouwer dan op sommige eerdere momenten in de tijd van Richteren.

Maar we kunnen ons zonder moeite voorstellen dat er een periode was waarin Israël zich weer misdroeg, zoals ze in het boek Richteren deden. En dat God van plan was hun een les te leren en straf over hen te brengen. In plaats van dit rechtstreeks te doen, deed Hij het door David ertoe aan te zetten het volk te tellen. Om redenen die God kende, was dat verkeerd. Het was iets wat God zou gebruiken als grond om Zijn oordeel over Israël te brengen.

Maar dit was niet iets wat God alleen vanwege David deed. Dit was iets wat God deed omdat God boos was op Israël, en Hij zette David tegen hen op.

12

God of satan als aanstichter

Meteen aan het begin vinden we het allereerste verschil tussen het verslag hier en het verslag in Kronieken. In 1 Kronieken 21:1 staat:

Toen stond de satan op tegen Israël, en hij zette David ertoe aan om Israël te tellen.

1 KRONIEKEN 21:1

Dus meteen aan het begin hebben we iets wat op een tegenstrijdigheid lijkt. Het lijkt erop dat satan degene was die Israël vijandig gezind was en dat satan David ertoe aanzette dit te doen. Toch wordt ons in 2 Samuel verteld dat God dit deed. Een verklaring die mensen soms hebben gegeven, is dat een latere schrijver van Kronieken er moeite mee had te geloven dat God David ertoe had aangezet iets verkeerd te doen om een oordeel te brengen. Daarom meende hij dat dit het werk van satan was. Maar dat zou natuurlijk vragen oproepen over de inspiratie van die schrijver. Bovendien zou je hem daarmee motieven toeschrijven die niet noodzakelijk helemaal gunstig zouden zijn voor onze opvatting dat dit een geïnspireerd document is.

Iets anders om te onthouden is dat het woord satan, dat wij kennen als een eigennaam voor de duivel, in het Hebreeuws eenvoudig een algemene aanduiding is voor een tegenstander of de tegenstander. Het woord satan wordt in het Oude Testament en in de Hebreeuwse taal gebruikt in de betekenis van een tegenstander. In het Nieuwe Testament wordt dit een eigennaam voor de duivel. Zelfs in het Oude Testament, in het boek Job, is het de tegenstander of een tegenstander die naar God komt en beschuldigingen tegen Job uit.

Sommigen hebben gezegd dat dit misschien geen verwijzing is naar de duivel zoals wij aan satan denken, maar dat het kan betekenen dat er een tegenstander tegen Israël opstond. Een tegenstander zette David ertoe aan. Dat wil zeggen dat Davids besluit om het volk te tellen voortkwam uit tegenstand die op komst was, misschien van de Filistijnen of de Ammonieten, of dat een andere tegenstander Israël bedreigde. Als gevolg van de dreiging van deze tegenstander werd David ertoe aangezet het volk te

tellen, om hen te mobiliseren. Dat is een mogelijkheid, want het woord satan hoeft geen verwijzing naar de duivel te zijn. Dat kan het zijn, maar het kan ook eenvoudig een algemene aanduiding voor een tegenstander zijn. Het Hebreeuwse woord kan beide betekenissen hebben. Dus ook hier bestaat enige verwarring over.

13

Satans verzoeking onder Gods toelating

Zoals ik het zelf zie, stond God satan toe David hiertoe aan te zetten, net zoals Hij satan toestond Job te verzoeken. De duivel wilde Job verzoeken, en God stond satan dat niet altijd toe. Maar bij twee gelegenheden stond Hij het hem wel toe. De duivel werd er doorgaans van weerhouden Job te treffen, omdat God een omheining had geplaatst rondom Job en alles wat hij had. Dus doorgaans kon de duivel die man niet aanraken. Maar bij minstens twee gelegenheden vroeg de duivel toestemming om Job te treffen. En God stond het toe, omdat God er een bepaald doel in kon zien.

We kunnen dit hier dus waarschijnlijk op dezelfde manier zien. Van het leed dat Job trof, weten we dat de duivel er de hand in had, maar God ook. Job zei:

En hij zei: Naakt ben ik uit de buik van mijn moeder gekomen en naakt zal ik daarheen terugkeren. De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd!

JOB 1:21

Hij zag de Heere als Degene Die hem dingen afnam, hoewel dat door toedoen van satan gebeurde. Zo heeft ook satan er de hand in wanneer David wordt verzocht, aangezet of geprikkeld om het volk te tellen. En God ook, in die zin dat de duivel niet zo'n invloed in het leven van een gelovige kan komen uitoefenen zonder dat God het toestaat. God was boos op Israël en stond daarom toe dat dit gebeurde. Dat zou God aanleiding geven om tegen Israël op te treden en het oordeel te brengen dat Israël verdiende. Zo zou ik, denk ik, deze twee dingen met elkaar in overeenstemming brengen.

14

Joabs bezwaar en de uitvoering

David zei:

Ga de mensen in Israël en Juda tellen.

2 Samuel 24:2:

Toen zei de koning tegen Joab, de legerbevelhebber, die bij hem was: Trek toch rond door alle stammen van Israël, van Dan tot Berseba, en tel het volk, zodat ik het aantal mannen van het volk weet. Toen zei Joab tegen de koning: Moge de HEERE, uw God, er aan dit volk honderdmaal meer toevoegen dan er nu zijn, terwijl de ogen van mijn heer de koning het zien — maar waarom verlangt mijn heer de koning dit?

2 SAMUEL 24:2-3

Hier in Samuel is Joabs bezwaar wat afgezwakt. Hij zegt alleen:

Waarom wil je dit doen?

Maar het is duidelijk dat Joab bezwaar maakt. In 1 Kronieken 21:3 zijn Joabs woorden iets uitgebreider dan wat we hier lezen. Hij zei ook:

Toen zei Joab: Moge de HEERE er aan Zijn volk honderdmaal meer toevoegen dan zij nu zijn; maar, mijn heer de koning, zijn zij niet allen voor mijn heer tot dienaren? Waarom wil mijn heer dit? Waarom zou hij Israël tot schuld worden?

1 KRONIEKEN 21:3

— dat wil zeggen, de koning —

Dus hij zei:

Waarom wilt u dit, mijn koning? Waarom zou u schuld over Israël brengen?

Er is iets aan het tellen van het volk waarvan Joab onmiddellijk inzag dat het tot schuld zou leiden.

Israël tellen is op zichzelf geen zonde. Mozes kreeg in het boek Numeri tweemaal het bevel om het volk te tellen: eenmaal vlak na de uittocht en eenmaal 38 jaar later. Het is dus niet verkeerd om Israël te tellen. Daarom moet het iets zijn in de omstandigheden van dat moment waarvan wij niet op de hoogte zijn, of iets in Davids hart. Hoogmoed misschien. Misschien probeerde hij te zien hoe groot het leger was dat hij op de been kon brengen, zodat hij zijn vertrouwen kon stellen op paarden en strijdwapens in plaats van op de Heere. God weet het; ons wordt het niet verteld. Maar het was verkeerd.

Het woord van de koning was echter te sterk voor Joab en de bevelhebbers van het leger. Dus ging Joab bij de koning weg, met de bevelhebbers van het leger, om het volk, Israël, te tellen.

2 SAMUEL 24:4

Blijkbaar maakten niet alleen Joab, maar ook de legeroversten soortgelijke bezwaren. Dit was geen goed idee, en daar waren ze het allemaal over eens.

Zij staken de Jordaan over en sloegen hun kamp op bij Aroër, aan de rechterzijde van de stad, die midden in het dal van Gad ligt, en gingen vandaar naar Jaëzer. Zij kwamen in Gilead en in het laagland Hodsi; ook kwamen zij bij Dan-Jaän en de streek rond Sidon. Zij kwamen tot bij de vesting Tyrus en bij alle steden van de Hevieten en de Kanaänieten, en zij kwamen uit in het zuiden van Juda, in Berseba.

2 SAMUEL 24:5-7

Dus van Dan in vers 6 tot Berseba in vers 7: ze trokken door het hele land.

Zo trokken zij door heel het land, en na verloop van negen maanden en twintig dagen kwamen zij in Jeruzalem.

2 SAMUEL 24:8

Het duurde bijna tien maanden om de volledige volkstelling uit te voeren.

15

De verschillen in de bevolkingsaantallen

Joab gaf de koning het aantal van het getelde volk: er waren in Israël achthonderdduizend strijdbare mannen die het zwaard konden hanteren, en de mannen van Juda waren vijfhonderdduizend man sterk.

2 SAMUEL 24:9

Deze aantallen zijn in Kronieken niet hetzelfde, en er zijn veel pogingen gedaan om te verklaren waarom ze verschillen. Hier zien we dat het totale aantal mensen in het land 1.300.000 is. Maar het totaal dat in Kronieken wordt gegeven, is 1.570.000. Het aantal in Kronieken lijkt 270.000 hoger te zijn dan het aantal dat hier wordt gegeven. En ook de afzonderlijke aantallen van de verschillende groepen verschillen. Hier staat:

Er waren er in Israël 800.000.

In 1 Kronieken 21 staat:

In heel Israël waren er 1.100.000 mannen.

1 KRONIEKEN 21:5

Dus in Kronieken hebben we in heel Israël 300.000 meer dan in Samuel. Zo lezen we hier ook dat Juda 500.000 mannen had, terwijl er in Kronieken 470.000 staat. In Kronieken worden er dus 30.000 minder genoemd.

Het totale aantal in 2 Samuel is dus 1.300.000. Maar in Kronieken is het totaal 1.570.000. En de afzonderlijke aantallen van Israël en Juda verschillen ook. Wat is hier het probleem? Sommigen hebben gedacht dat hier misschien sprake is van een overschrijffout, al is niet duidelijk waarom zo'n fout juist deze aantallen zou opleveren. Daarom wordt aangenomen dat er in Kronieken andere groepen moeten zijn meegeteld of weggelaten dan hier.

In Samuel worden de stammen van Israël bijvoorbeeld tegenover de stammen van Juda geplaatst. Blijkbaar maakt de schrijver van 2 Samuel dus in zijn gedachten onderscheid tussen Juda en de andere stammen in het noorden. Daarom worden daar twee verschillende aantallen gegeven. Maar in Kronieken wordt van het aantal van 1.100.000 gezegd dat het om heel Israël gaat, en daar zou Juda bij inbegrepen kunnen zijn. Het aantal mensen in Juda wordt ook afzonderlijk gegeven, maar dat zou een deelgroep van het grotere aantal kunnen zijn.

Als je het zo bekijkt, is het totale aantal van de volkstelling in Samuel 1.300.000. In Kronieken zou het totale aantal dan 1.100.000 zijn. Het totale aantal zou 200.000 lager zijn. Het totaal is in Kronieken kleiner. In 1 Kronieken hoofdstuk 21 wordt ons verteld dat Joab Benjamin en Levi niet heeft geteld. In 1 Kronieken 21:6 staat:

Levi en Benjamin telde hij echter onder hen niet, want Joab had een afschuw van het woord van de koning.

1 KRONIEKEN 21:6

Joab had helemaal geen zin in wat hij aan het doen was. Nogmaals, het is moeilijk te zeggen waarom dit zo'n slecht idee was, maar het stond Joab zo tegen dat hij het niet eens volledig uitvoerde. Hij telde Levi en Benjamin niet mee. Het is mogelijk dat de schrijver van 2 Samuel hen wel heeft meegeteld. Als het totale aantal in Kronieken dus 1.100.000 is en in Samuel 1.300.000, dan zou dat verschil van 200.000 kunnen komen doordat Samuel een latere volkstelling meerekent, waarin Benjamin en Levi wel waren opgenomen. Die zouden het verschil van 200.000 kunnen verklaren. Het is verwarrend, ik weet het.

Maar dan hebben we nog de vraag waarom er een verschil zou zijn in het aantal dat aan Juda wordt toegeschreven. In Samuel zijn er 500.000 in Juda. In Kronieken zijn het er 470.000, een verschil van 30.000. Sommigen hebben gedacht dat Kronieken misschien de 30.000 man van Davids staande leger niet meetelt, die in 2 Samuel 6:1 worden genoemd. In 2 Samuel 6:1, toen David koning was geworden en besloot Jeruzalem aan te vallen, wierf hij 30.000 mannen om zijn vaste leger, zijn vaste troepen te vormen. Er kunnen bijzondere gelegenheden zijn geweest waarbij hij ook anderen wierf, maar het staande leger bestond uit 30.000 mannen, waarschijnlijk voornamelijk uit Juda.

Als dat zo is, kan het zijn dat het staande leger niet werd meegeteld in 1 Kronieken, omdat dit geen telling van het leger was. Het was een telling van het potentiële leger, van mannen die in staat waren het zwaard te dragen. Dit was het onderzoek voor de militaire dienstplicht om te zien hoeveel mannen ze konden oproepen als ze dat wilden. Het had geen zin om daarvoor de 30.000 mannen te tellen die al in het leger zaten. Zo zou je in Kronieken dus 470.000 mannen uit Juda hebben, zonder het staande leger mee te tellen. Maar Samuel wilde zowel het totale aantal gewapende mannen als de mannen die mogelijk onder de wapenen konden komen meetellen, en zou daarom het aantal 500.000 geven.

Er zijn manieren om dit te verklaren. Of dat de juiste manieren zijn, is onbekend. Maar de verschillen zijn er, en er zijn mogelijke manieren om ze met elkaar in overeenstemming te brengen.

16

Davids berouw en de drie straffen

Nu staat er in vers 10:

Het hart van David bonsde in hem, nadat hij het volk geteld had. En David zei tegen de HEERE: Ik heb zwaar gezondigd in wat ik gedaan heb. Maar nu, HEERE, neem de ongerechtigheid van Uw dienaar toch weg, want ik heb heel dwaas gehandeld. Toen David 's morgens opstond, kwam het woord van de HEERE tot de profeet Gad, de ziener van David: Ga op weg en spreek tot David: Zo zegt de HEERE: Drie dingen leg Ik u voor; kies er voor u één van uit, dan zal Ik dat bij u doen. Zo kwam Gad bij David. Hij maakte hem dit bekend en zei tegen hem: Zal er zeven jaar hongersnood over u komen in uw land? Of wilt u drie maanden vluchten voor uw vijanden, terwijl die u achtervolgen? Of zal er drie dagen pest in uw land zijn? Welnu, overweeg dit en zie wat voor antwoord ik Hem Die mij gezonden heeft, moet brengen.

2 SAMUEL 24:10-13

Er is hier in vers 13 ook een verschil, want hier wordt gezegd dat de eerste mogelijkheid zeven jaar hongersnood is. In 1 Kronieken 21:12 staat:

óf drie jaar hongersnood, óf drie maanden weggevaagd worden voor uw vijanden, terwijl het zwaard van uw vijanden u inhaalt; óf drie dagen het zwaard van de HEERE: de pest in het land, met de engel van de HEERE die in heel het gebied van Israël verderf aanricht. Welnu, zie wat voor antwoord ik Hem Die mij gezonden heeft, moet brengen.

1 KRONIEKEN 21:12

Samuel en Kronieken zijn het hierover dus niet eens. Ik denk dat de meeste geleerden zouden denken dat Kronieken het oorspronkelijke getal heeft bewaard, omdat de andere getallen ook drie zijn. Zal er drie jaar hongersnood zijn, drie maanden waarin je achtervolgd wordt, of drie dagen pest? Om de een of andere reden is het getal in 2 Samuel veranderd. Ik weet geen betere verklaring dan dat dit een tekstfout moet zijn. In Kronieken hebben we namelijk een lezing die logischer is. En hier lijkt die zonder enige reden veranderd te zijn, behalve dan dat iemand het misschien verkeerd heeft overgeschreven.

17

Davids keuze en de pest over Israël

Toen zei David tegen Gad: Het benauwt mij zeer. Laten wij toch in de hand van de HEERE vallen, want Zijn barmhartigheid is groot. Laat mij echter niet in de hand van mensen vallen.

2 SAMUEL 24:14

Dat wil zeggen: ik kies de laatste mogelijkheid in plaats van de tweede.

Zij zijn niet erg barmhartig. Laat God Degene zijn Die beslist. In Kronieken wordt die derde mogelijkheid, drie dagen pest, trouwens ook het zwaard van de HEERE genoemd. In 1 Kronieken 21:12 staat:

Of drie jaar hongersnood, of drie maanden waarin je door je vijanden wordt verslagen en hun zwaarden je achtervolgen, of drie dagen het zwaard van de Heer: de pest in het land.

David zegt dus: 'Ik heb liever dat het zwaard van de HEERE mij achtervolgt dan het zwaard van mensen, want de HEERE is tenminste barmhartig en goed. Daar kun je bij mensen niet op rekenen.'

Toen gaf de HEERE een uitbraak van de pest in Israël, vanaf de morgen tot op de vastgestelde tijd. En er stierven van het volk, van Dan tot Berseba, zeventigduizend mannen.

2 SAMUEL 24:15

Nogmaals, je moet niet denken dat dit onschuldige mensen waren die door Davids fouten stierven. Want het oordeel dat God over Israël bracht, was iets wat Hij over hen bracht omdat Hij helemaal aan het begin hiervan boos op hen was. Hij bracht een verdiend oordeel over hen, met welke bedoelingen dan ook. Er wordt ons in dit hoofdstuk veel niet verteld, waaronder waarom God boos was of waarom het verkeerd was om een volkstelling te houden. Dit is een heel schetsmatig, beknopt verslag. Maar aangezien de Heere inderdaad zeer barmhartig en rechtvaardig is, moeten we aannemen dat deze zeventigduizend mannen niet stierven vanwege Davids zonde. Ze stierven vanwege de zonden van het volk en mogelijk die van die zeventigduizend zelf.

18

De engel bij Jeruzalem en Davids voorbede

Maar toen de engel zijn hand over Jeruzalem uitstreckte om er verderf aan te richten, kreeg de HEERE berouw over dit kwaad, en Hij zei tegen de engel die verderf onder het volk aanrichtte: Het is genoeg, trek uw hand nu terug. Nu was de engel van de HEERE op dat moment bij de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet.

2 SAMUEL 24:16

Zo wordt hij in dit hele verhaal genoemd, hoewel hij in 1 Kronieken Ornan heet. Dat is eenvoudigweg een andere plaatsing van de klinkertekens bij dezelfde medeklinkers: Arauna of Ornan, de Jebusiet.

David zei tegen de HEERE — toen hij de engel zag die het volk met de plaag trof, zei hij: Zie, ik heb gezondigd en ik heb mij misdragen, maar deze schapen, wat hebben zij gedaan? Laat Uw hand toch tegen mij en tegen mijn familie zijn.

2 SAMUEL 24:17

Hij zegt dus: ‘Deze mensen zijn niet degenen die het volk geteld hebben. Dat heb ik gedaan. Spaar daarom alstublieft het volk.’ Hij zei dit vooral over de mensen van Jeruzalem, want daar was de pest nu aangekomen. In 1 Kronieken staat dat de engel van de HEERE tussen hemel en aarde werd gezien, staande in de lucht met zijn zwaard getrokken. David zag dat. Ornan en zijn zonen zagen dat trouwens ook. Er wordt ons verteld dat Ornans zonen zich gingen verbergen toen ze de engel van de HEERE zagen. Maar Ornan zag het en ging toen gewoon door met dorsen op de dorsvloer. Hij was blijkbaar minder geïntimideerd.

19

Het altaar op het latere tempelterrein

Op die dag kwam Gad bij David en zei tegen hem: Ga de heuvel op en richt op de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet, een altaar op voor de HEERE. En David ging naar boven, overeenkomstig het woord van Gad, zoals de HEERE geboden had. Arauna keek omlaag en zag de koning en zijn dienaren naar zich toe komen. Daarop kwam Arauna de dorsvloer af en boog zich voor de koning neer, met zijn gezicht ter aarde. En Arauna zei: Waarom komt mijn heer de koning naar zijn dienaar toe? En David zei: Om deze dorsvloer van u te kopen, om voor de HEERE een altaar te bouwen, zodat de plaag over het volk tot stilstand gebracht wordt. Toen zei Arauna tegen David: Laat mijn heer de koning nemen en offeren wat goed is in zijn ogen. Ziedaar, de runderen voor het brandoffer, en de dorssleden en de werktuigen voor de runderen voor het brand hout. Dit alles, o koning, geeft Arauna aan de koning. Verder zei Arauna tegen de koning: Moge de HEERE, uw God, u goedgezind zijn. Maar de koning zei tegen Arauna: Nee, ik wil het beslist voor de volle prijs van u kopen, want ik wil de HEERE, mijn God, geen brandoffers brengen die niets kosten. Zo kocht David de dorsvloer en de runderen voor vijftig sikkels zilver.

2 SAMUEL 24:18-24

Hij betaalde blijkbaar ook een veel hoger bedrag, dat wordt opgegeven als zeshonderd sikkel goud voor de plaats. In 1 Kronieken 21:25 staat:

David gaf daarop aan Ornan voor die plaats in gewicht zeshonderd sikkel goud.

1 KRONIEKEN 21:25

Met die plaats werden blijkbaar niet alleen de dorsvloer en de runderen bedoeld. De dorsvloer was een onderdeel van die plaats. Dit werd later de plek waar de tempel van Salomo stond. Hij moet het hele gebied hebben gekocht, het hele terrein dat later het tempelterrein werd. Dat was aanzienlijk duurder dan alleen de dorsvloer en de runderen. Hij betaalde dus vijftig sikkel zilver voor de dorsvloer en de runderen, maar hij betaalde veel meer, blijkbaar na die transactie, voor al het omliggende grondbezit. Dat was zeshonderd sikkel goud, volgens 1 Kronieken 21:25.

Vervolgens bouwde David daar voor de HEERE een altaar, en bracht brandoffers en dankoffers. Zo liet de HEERE Zich verbidden ten gunste van het land, en de plaag over Israël werd tot stilstand gebracht.

2 SAMUEL 24:25

Het verhaal gaat verder in 1 Koningen, wat we later zullen zien. Maar ik wil erop wijzen dat ons in 2 Kronieken 3:1 wordt verteld dat deze dorsvloer in de dagen van Salomo de plaats van de tempel werd. Er wordt ons daar ook verteld dat dit dezelfde plek was waar Abraham Izak had geofferd. Met andere woorden, dat was de berg Moria. Dat zouden we niet per se hebben geweten, want Samuel vertelt het ons niet. Maar 2 Kronieken 3:1 zegt:

Toen begon Salomo het huis van de HEERE te bouwen, in Jeruzalem, op de berg Moria, waar de HEERE aan zijn vader David verschenen was, op de plaats die David bepaald had, op de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet.

2 KRONIEKEN 3:1

De tempel werd dus gebouwd op deze plek die David toen kocht. Die werd ook aangeduid als de berg Moria, waar Abraham duizend jaar eerder een ander offer had gebracht. Daarmee komen we aan het einde van 2 Samuel, of van de boeken Samuel. Het verhaal gaat wel verder. Het wordt gewoon weer opgepakt en gaat verder in de boeken Koningen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Samuel 23:1-7
- Mattheüs 22:42
- Mattheüs 22:43
- 2 Samuel 23:5
- 2 Samuel 23:18-19
- 2 Samuel 23:8
- 2 Samuel 23:9
- 2 Samuel 23:10
- 2 Samuel 23:11
- 2 Samuel 23:12
- 2 Samuel 23:13
- 2 Samuel 23:14
- 2 Samuel 23:15
- 2 Samuel 23:16
- 2 Samuel 23:16-17
- Mattheüs 26:26-28
- 2 Samuel 23:18
- 2 Samuel 23:19
- 2 Samuel 23:20
- 2 Samuel 23:21
- 2 Samuel 23:22-23
- 2 Samuel 23:24-27
- 2 Samuel 23:28-32
- 2 Samuel 23:33-34

- 2 Samuel 23:35-39
- 2 Samuel 24:1
- 1 Kronieken 21:1
- Job 1:21
- 2 Samuel 24:2-3
- 1 Kronieken 21:3
- 2 Samuel 24:4
- 2 Samuel 24:5-7
- 2 Samuel 24:8
- 2 Samuel 24:9
- 1 Kronieken 21:5
- 1 Kronieken 21:6
- 2 Samuel 24:10-13
- 1 Kronieken 21:12
- 2 Samuel 24:14
- 2 Samuel 24:15
- 2 Samuel 24:16
- 2 Samuel 24:17
- 2 Samuel 24:18-24
- 1 Kronieken 21:25
- 2 Samuel 24:25
- 2 Kronieken 3:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.